221754 ـ پاك ھايۋانلار قايسى ۋە نىجىس ھايۋانلار قايسى؟

سۇئال

پاك ھايۋانلار قايسى ۋە نىجىس ھايۋانلار قايسى؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

شەرىئەتنىڭ پرىنسىپىدا: ئەسلىدە ھەممە دەرسە ۋە مەخلۇقاتلار شەرىئەتتە ئۇنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدىغان دەلىل كېلىشتىن ئىلگىرى ھېچ بىر نەرسىگە نىجىس دەپ ھۆكۈم قىلىنمايدۇ، ھايۋاناتلار ئوخشىمايدىغان تۈر ۋە قىسىملارغا ئايرىلىدۇ، ئالىملار ئۇلارغا پاك ۋە نىجىس دەپ ھۆكۈم بېرىشتە پەرقلىق قاراشتا بولدى، ئۇلارنىڭ بۇ توغرىدىكى سۆزلىرىنىڭ تەپسىلاتى تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

1-بارلىق ئالىملارنىڭ بىرلىككە كەلگەن قارىشىدا: گۆشىنى يېگىلى بولىدىغان بارلىق ھايۋانلار پاك ھېساپلىنىدۇ.

2-ئىبنى ھەزمى مۇنداق دەيدۇ: "گۆشىنى يېگىلى بولىدىغان ھايۋانلارنىڭ پاك ئىكەنلىكىدە ھېچ ئىختىلاپ يوق. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ تەرجىمىسى: «ئۇلارغا پاكىز نەرسىلەر ھالال قىلىندى، پاسكىنا نەرسىلەر ھارام قىلىندى» [سۈرە ئەئراپ 157-ئايەت].

ھالالنىڭ ھەممىسى پاكىز بولىدۇ، پاكىز نەرسە نىجىس بولمايدۇ بەلكى ئۇ پاك بولىدۇ". ["ئەل مۇھەللا"1-توم 288-بەت].

ئىبنى مۇنزىر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئالىملارنىڭ ھەممىسى ھېچ ئىختىلاپسىز: گۆشىنى يېگىلى بولىدىغان ھايۋانلارنىڭ ئېچىپ ئاشقان سۈيى پاكىز، ئۇنى ئېچىش ۋە ئۇنىڭ بىلەن تاھارەت ئېلىش دۇرۇس بولىدۇ دېگەن قاراشقا بىرلىككە كەلگەن". ["ئەل ئەۋسەت" 1-توم 299-بەت. "تەھزىب ئەلئەسما ۋە لۇغەت" 3-توم 132-بەتكە قارالسۇن].

2-سۇيۇق قېنى بولمىغان ھەر بىر ھايۋان پاكتۇر، ئۇنىڭ جۈملىسىدىن: چېۋىن، چېكەتكە، چۈمۈلە، ھەرە، چايان، سارسۇر، قوڭغۇز، ئۆمۈلچۈك قاتارلىقلار.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ھاشارەتلەرنىڭ ئاقىدىغان قېنى يوق، بۇنىڭ پاك ئىكەنلىكىنىڭ دەلىلى: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنۇ سۆزىدۇر: «سىلەرنىڭ بىرىڭلارنىڭ قاچىسىغا چېۋىن چۈشۈپ كەتسە، چېۋىننى قاچىغا چۆمدۈرۈۋېتىپ ئاندىن ئېلىپ تاشلىۋەتسۇن، ھەقىقەتەن ئۇنىڭ بىر قانىتىدا شىپا بار، يەنە بىر قانىتىدا كېسەل بار». [بۇخارى رىۋايىتى 5782-ھەدىس].

ئەگەر نجىس بولغان بولسا ئىدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى قاچىغا چۆمدۈرۈشكە بۇيرىمىغان بولاتتى.

ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: " بۇ ھەدىس چىۋىن سۇدا ياكى سۇيۇق نەرسىدە ئۆلۈپ قالسا ئۇ نەرسىنىڭ نجىس بولمايدىغانلىقىنىڭ ئوچۇق دەلىلىدۇر، بۇ بارلىق ئالىملارنىڭ قارشىدۇر، سەلەپ ئالىملىرىنىڭ ئارىسىدا بۇنىڭغا زىت بولغان قاراش يوق.

بۇنىڭدىكى دەلىل: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام چىۋىننى قاچىغا چۆمدۈرۈۋېتىشكە بۇيرىغان، بولۇپمۇ يىمەك ئىسسىق بولغاندا بۇنىڭ بىلەن چىۋىن ئۆلىدۇ، ئەگەر چۆشكەن نەرسىنى نجىس قىلىدىغان بولسا ئىدى، بۇ يەردىكى بۇيرۇق يىمەكنى بۇزۇش بولاتتى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى تۈزەشكە بۇيرىغان بولاتتى. ئاندىن بۇ ھۆكۈم بەدىنىدە ئاقىدىغان قان بولمىغان: ھەسەل ھەرىسى، باشقا ھەرە ۋە ئۆمۈلچۈك قاتارلىق ھاشارەتلەرگە ئەمەلىيلەشتۈرۈلىدۇ". ["زادىل مىئاد" 4-توم 101-بەت].

3-كىشىلەرگە ئارىلىشىپ ياشايدىغان ياكى ئۆيلەردە بېقىلىدىغان، ئۇنىڭدىن ساقلىنىش قىيىن بولىدىغان يىرتقۇچ ھايۋان ۋە گۆشى يېيىلمەيدىغان ھايۋانلار.

بۇنىڭ جۈملىسىدىن: مۈشۈك، ئېشەك، خېچىر، ساچقان ۋە شۇنىڭغا ئوخشىغان ئۆي ھايۋانلىرى.

بۇنىڭ دەلىلى: ئەبۇ قەتادە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ ئايالى كەبشە بىنتى مالىك مۇنداق دەيدۇ: ئەبۇ قەتادە ئۆيگە كىرگەن ئىدى، ئۇنىڭغا قاچىغا تاھارەت ئېلىش ئۈچۈن سۇ قويۇپ بەردىم، شۇ ۋاقىتتا مۈشۈك كېلىپ ئۇ سۇنى ئىچمەكچى بولدى، ئۇ مۈشۈكنىڭ سۇ ئىچىۋېلىشى ئۈچۈن قاچىنى سىڭايان قىلىپ بەردى، مېنىڭ ئۇنىڭغا قاراپ تۇرغانلىقىمنى كۆرۈپ ماڭا: ھەي قېرىندىشىمنىڭ قىزى! بۇنىڭدىن ھەيران قىلىۋاتامسىز؟ دېدى، مەن: ھەئە- دېدىم، ئۇ مۇنداق دېدى: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئۇ نجىس ئەمەس، بۇ سىلەرنىڭ ئەتراپىڭلاردا چۆگۈلەپ يۈرىدىغان ئۆي ھايۋىنىدۇر». [بۇ ھەدىسنى مەشھۇر تۆت ھەدىس كىتاپ ساھىپلىرى كەلتۈرگەن، بۇخارى، تىرمىزى، ئۇقەيلى ۋە دارى قۇتنى قاتارلىقلار سەھىھ دېگەن].

ئەتراپىڭلاردا چۆگۈلەپ تۇرىدىغان دېگەنلىكتىن بولغان مەقسەت: ئۆيگە كىرىپ ئۆيدىكىلەر بىلەن ئارىلىشىپ تۇرىدىغان دېمەكتۇر". ["ئەتتەمھىد"1-توم319-بەت].
"ئادەم ئەۋلادلىرى بىر-بىرى بىلەن كۆپ ئارىلاشقاندەك، قوي، كالا، تۆگە قاتارلىق ھايۋانلارنىڭمۇ ئىنسانلار بىلەن ئارىلىشىشى كۆپ بولىدۇ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۈشۈكنى كىشىلەرگە بەك ئارىلىشىدىغانلىقى ئۈچۈن بۇ ئىككى تۈردىن قىلدى، بۇنى كۆپلۈك ۋە مۇبالىغىنى بىلدۈرىدىغان سۆز بىلەن ئىپادىلىدى". ["ئەبۇ داۋۇدنىڭ شەرھىسى" ئەينى 1-توم 319-بەت].

مۈشۈكنىڭ نجىس بولماسلىقىدىكى ھۆكۈمنىڭ سەۋەبى: ئۇنىڭ ئائىلىگە بەك كۆپ كىرىپ-چىقىدىغانلىقى، قاچا-قۇچا ۋە باشقا نەرسىلەرنى ئۇنىڭدىن ساقلاشنىڭ بەك زۆرۈر ئەمەسلىكىدىندۇر. بۇنىڭ مەنىسى: مۈشۈك سىلەرنىڭ ئۆيلىرىڭلارغا بەك كۆپ كىرىدىغان بولغانلىقى ئۈچۈن بەدىنىڭلار ۋە كىيىمىڭلارغا سۈركىلىپ تۇرىدۇ، ئەگەر ئۇ نجىس بولغان بولسا ئىدى،

سىلەرنى ئۇنىڭدىن يىراق بولۇشقا بۇيرىغان بولاتتىم دېمەكتۇر". ["ئەۋنۇل مەبۇد" 1-توم 141-بەت].

ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "بۇ مەسىلىدە شەرىئەت پىرىنسىپى ناھايىتى بەك ھېكمەت ۋە كىشىلەرنىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن كەلگەن، ئەگەر ئۇنىڭ نىجىس ئىكەنلىكى توغرىسىدا ھۆكۈم كەلگەن بولسا ئىدى، مۈشۈكنىڭ كېچە-كۈندۈز ئىنسانلار بىلەن ئارىلىشىپ ياشىغانلىقى، ئۇلارنىڭ ئورۇن-كۆرپە، كىيىم-كېچەكنىڭ ئۈستىدە بولۇشى ۋە يېمەكلىكلىرىنىڭ ئەتراپىدا بولۇشى بىلەن ئۈممەتكە قىيىنچىلىق، مۇشەققەت بولغان بولاتتى". ["ئىئلامۇل موقىئىين" 2-توم 172-بەت].

مۈشۈكنىڭ پاك ئىكەنلىكى توغرىسىدىكى سۆز بولسا: مەدىنە ئەھلى، كۇپە ئەھلى، شام ئەھلى ۋە ئىراق، ھىجاز ئەھلى ۋە باشقا شەھەرلەردىكى ئالىملارنىڭ ۋە ھەدىس ئالىملىرىنىڭ سۆزىدۇر". [ئىبنى مۇنزىرنىڭ "ئەلئەۋسەت"ناملىق ئەسىرى 1-توم 276-بەت].

مۈشۈك قاچىدىكى سۇنى ئىچسە ياكى يېمەكنى يېسە بۇ نىجىس بولمايدۇ. ئۆيدە ياشايدىغان باشقا ھايۋانلارمۇ مۈشۈككە قىياس قىلىنىدۇ.

شۇنىڭدەك، ئىنسانلار بىلەن بەك كۆپ ئارىلىشىدىغان، ئۇنىڭدىن ساقلىنىش قىيىن بولىدىغان بارلىق ئۆي ھايۋانلىرىنىڭ ھۆكمى مۈشۈكنىڭ ھۆكمىگە ئوخشاشتۇر، لېكىن بۇنىڭدىن شەرىئەت ئايرىۋەتكەن ھايۋان ئايرىۋېلىنىدۇ، ئۇ بولسىمۇ ئىتتىن ئىبارەت بولۇپ، كىشىلەرگە كۆپ ئارىلاشماقلىقى بىلەن تۇرۇقلۇق ئۇ نىجىستۇر.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: ھەدىسنىڭ كۆرسىتىشى: ئۇنىڭ پاك بولىشى، ئۇنىڭدىن ساقلىنىش قىيىن بولغانلىقى، ئائىلىگە كىرىپ-چىقىشى كۆپ بولغانلىقى ئۈچۈندۇر، ئەگەر نىجىس بولغان بولسا ئىدى، بۇ كىشىلەرگە بەك قىيىنچىلىق بولاتتى. بۇنىڭغا ئاساسەن ھۆكۈمنىڭ مەركىزى نۇقتىسى: ئۇ ھايۋاننىڭ ئائىلىگە كۆپ كىرىپ-چىقىش قىلىدىغانلىقى ئۈچۈن بۇنىڭدىن ساقلىنىش قىيىن بولىدۇ، ھەر قانداق نەرسىدىن ساقلىنىش قىيىن بولىدىكەن، ئۇ پاك بولىدۇ.

شۇنىڭ ئۈچۈن خېچىر ۋە ئېشەك پاك، بۇ كۆپچىلىك ئالىملار تاللىغان كۈچلۈك قاراشتۇر. ["شەرھۇل مۇمتى" 1-توم 444-بەت].

ئالىملارنىڭ سۆزلىرىدىن توغرا بولغىنى: ئىچىپ ئاشقان سۇنىڭ پاكىز بولىشى ۋە تەرلىرىنىڭ پاكىز بولىشىدا، ئېشەك بىلەن خېچىرنى مۈشۈكنىڭ ھۆكمىگە قېتىۋېتىشتۇر، چۈنكى كىشىلەر مىنىش ۋە يۈك ئارتىش ئىشلىرىدا بۇنىڭ بەك ئېھتىياجلىق بولىدۇ، بۇ ئىمام مالىك، ۋە ئىمام شاپىئى مەزھىبىنىڭ قارىشىدۇر. (بۇنىڭدىن گۆشى ھالال دېگەنلىك مەنا ئىپادىلەنمەيدۇ).

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "مېنىڭ نەزىرىمدىكى توغرا پىكىر: خېچىر بىلەن ئېشەكنىڭ تەرلىرى ۋە ئىچىپ ئاشقان سۈيىنىڭ پاك ئىكەنلىكىدۇر، چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا مىنەتتى، ساھابىلارمۇ مىنەتتى، ئەگەر نىجىس بولغان بولسا، ئەلۋەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇنى ۋاقتىدا بايان قىلىپ بېرەتتى، چۈنكى بۇ ئىككىسىدىن ساقلىنىش مۇمكىن

بولمايدىغان بولغانلىقى ئۈچۈن بۇنىڭ ھۆكمىمۇ مۆشۈكنىڭ ھۆكمىگە قىياس قىلىندى". ["ئەلمۇغنى" 1-توم 68-بەت].

شەيخ ئابدۇراھمان سەئدى مۇنداق دەيدۇ: "شەكسىز توغرا بولغىنى: ئېشەك بىلەن خېچىر ھايات بولسا مۆشۈككە ئوخشاش بولۇپ، بۇ ئىككىسىنىڭ شالى ۋە تەرلىرى پاكىزدۇر، ئۇنداق بولىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ئىككىسىگە كۆپ مىنەتتى، مۆشۈك توغرىسىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: «بۇ سىلەرنى كۆپ ئايلىنىپ يۈرىدىغان ھايۋان»، بەك كۆپ ئايلىنىپ سۈركىلىپ تۇرىدىغان بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭدىن قېيىن بولىدۇ، ھەممەيلەنگە مەلۇمكى، ئېشەك بىلەن خېچىردا ساقلىنىش تەس بولغان قېيىنچىلىق مۆشۈكنىڭكىدىكى قېيىنچىلىقتىن بەك كۆپ. ["ئەلمۇختاراتۇل جەلىيە" 27-بەت].

4-ئېشەك ۋە چوشقا نىجىستۇر.

چوشقىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىنىڭ دەلىلى: بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ تەرجىمىسى: «(ئى مۇھەممەد!) ئېيتقىنكى، ساڭا ۋەھيى قىلىنغان ئەھكاملار ئىچىدە، ئۆزى ئۆلۈپ قالغان نەرسە ياكى ئېقىپ چىققان قان ۋە ياكى چوشقا گۆشى ـ چوشقا نىجىس يىمەكلىكلەرگە ئادەتلەنگەنلىكى ئۈچۈن چوشقا گۆشى پاسكىنىدۇر ـ ۋە ئاللاھتىن غەيرىينىڭ ئىسمى ئېيتىلىپ بوغۇزلانغان گۇناھقا سەۋەب بولغان مالدىن باشقىسىنى ھەر قانداق ئادەم ئۈچۈن ھارام كۆرمەيمەن» [سۈرە ئەنئام 145-ئايەت].

ئۇنىڭ نىجىس ئىكەنلىكى توغرىسىدىكى سۆز بولسا، ئىلگىرىكى ۋە كېيىنكى بارلىق ئالىملارنىڭ قارشىدۇر.

ئىبنى ھەزمى مۇنداق دەيدۇ: "ئالىملار چوشقىنىڭ گۆشى، مىيى، ئىچ مىيى، پەيلىرى، مېڭىسى ھەممە يىرىنىڭ ھارام ئىكەنلىكىگە ۋە ئۇنىڭ ھەممىسىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىگە ئىتتىپاقتا كەلگەن. ["مەراتىبۇل ئىجما" 23-بەت].

ئىمام نەۋەي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئىبنى مۇنزىر چوشقىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىگە ئالىملارنىڭ بىرلىككە كەلگەن قارشىنى نەقىل قىلدى، گەرچە بۇنىڭ نىجىسلىقى ئىجما بىلەن بېكىتىلگەن بولسىمۇ، ئالىملارنىڭ بىرلىكى ھۆججەت كەلتۈرۈشكە بەك لايىقدۇر، لېكىن ئىمام مالىكنىڭ قارشىغا كۆرە، چوشقا ھايات بولغان مۇددەتتە پاك دېيىلىدۇ". ["ئەلمەجمۇ" 2-توم 568-بەت].

ئەمما ئېشەكنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىگە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ ھەدىسى دەلىل بولىدۇ: «ئېشەك يالاپ قويغان قاچىلىرىڭلارنى يەتتە قېتىم يۇيۇڭلار، دەسلەپتە توپا بىلەن يۇيۇڭلار» [مۇسلىم رىۋايىتى279-ھەدىس].

ئىمام خەتتابى مۇنداق دەيدۇ: "بۇ ھەدىسنىڭ ئېشەكنىڭ زاتىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكى چۈشىنىلىدۇ، ئەگەر ئۇ نىجىس بولمىغان بولسا ئىدى، ئۇ يالاپ قويغان قاچىنى يەتتە قېتىم يۇيۇشقا بۇيرىمايتتى، بۇنىڭ مەنىسى نەرسىلەرنىڭ ئەسلىنى پاكىزلىماق ئۈچۈن نىجاسەتنى يوق قىلىش ياكى پەيدا بولغان نەرسىنى كۆتۈرۈۋېتىش بىلەن بولىدۇ، قاچىدا پەيدا بولغان نەرسىنى كۆتۈرۈۋېتىش يوق، پەقەت ئۇنىڭدىن يالاپ قويغان نىجاسەتنى يوق قىلىشتۇر.

ئۇنىڭ تېلى بىلەن يالىغانلىقى نىجىس بولۇپ، قاچىنى ئۇنىڭدىن پاكىزلاش ۋاجىپ بولىدىكەن، باشقا ئەزالىرىنىڭمۇ تىلىنىڭ ئورنىدا نىجىس بولىدىغانلىقى بىلىنىدۇ، ئۇنىڭ بەدىنىدىن قايسى بىر ئەزا بىلەن ئىنسانغا سۈركەلسە، ئۇ ئورۇننى پاكىزلاش ۋاجىپ بولىدۇ". ["مائالىمۇس سۈنەن" 1-توم 39-بەت].

بەزى ئۆلىمالار ھەدىس ئىتنىڭ شالىنىڭ، تۈكۈركىنىڭ ۋە ئىغىزىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ، ئەمما قالغان بەدىنى ئەسلىدىكى پاكلىق ھالىتىدە قالىدۇ دەيدۇ. بۇ ھەنەپى مەزھىبىدىكى ئالىملارنىڭ قارىشىدۇر. شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيەمۇ بۇ قاراشنى تاللىغان". ["پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 21-توم 530-بەت].

ئىبنى دەقىق ئىيد رەھىمەھۇللاھ ھۆكۈمنىڭ ئىتنىڭ بەدىنىنىڭ ھەممىسىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدىغانلىقىنى ۋە بۇ ھۆكۈمنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەدىسىنىڭ تېكىستى ئەمەس بەلكى ئۆلىمالارنىڭ ئىجتىھادى ئىكەنلىكىنى ئوچۇقلاشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: "ھەدىس نىجىسلىقنىڭ ئىتنىڭ ئىغىزىدىكى نەرسىلەرگە ئالاقىدار ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ، بەدىنىنىڭ قالغان قىسمىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكى دەلىللەردىن ھۆكۈم ئېلىش ئارقىلىق بولىدۇ". ["ئىھكامۇل ئەھكام" 24-بەت].

ئىتنىڭ بەدىنىنىڭ ھەممىسى نىجىس دېگەن سۆز شاپىئى ۋە ھەنبەلى مەزھىبىدىكى ئالىملارنىڭ قارىشىدۇر.

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئىت ۋە چوشقىنىڭ ئۆزى، ھەممە ئەزالىرى، تېزەك-پوقلىرىمۇ ۋە بۇنىڭدىن ئايرىلىپ چىققان نەرسىلەرمۇ نىجىس". ["ئەلمۇغنى" 2-توم 67-بەت].

سەئۇدى ئەرەبىستان ئىلمى تەتقىقات، دىنى تەشۋىقات پەتىۋا كومىتېتى ئۆلىمالىرىمۇ بۇ قاراشنى تاللىغان. بۇ ھەققتە دائىمى كومىتېت پەتىۋاسىنىڭ 23-توم 89-بەتتە مۇنداق كەلگەن: "ئىتنىڭ ھەممە يېرى، شالى ۋە تۈكرىمۇ نىجىستۇر".
5-ھايۋاناتلاردىن ئىلگىرى بايان قىلىنغان تۆرلەرگە كىرمەي قالغانلىرى، شىر، يولۋاس، يىلپىز ۋە بۆرە قاتارلىق يىرتقۇچ ھايۋانلار... قارچۇغا، بۈركۈت، قارغا دېگەندەك قۇشلاردىن بولسۇن ياكى يىرتقۇچ بولمىسىمۇ گۆشىنى يېگىلى بولمايدىغان پىل ۋە مايمۇنغا ئوخشاش ھايۋانلار، بۇ ھايۋانلارنىڭ پاكلىقى ياكى نىجىسلىقى توغرىسىدا ئۆلىمالار ئارىسىدا پەرقلىق قاراشلار بار.

مالىكى مەزھەپ قارىشىدا ھايۋانلارنىڭ ھەممىسى ھايات بولغان مۇددەتتە پاك بولىدۇ دەپ، بۇنىڭدىن ھېچ بىر ھايۋاننى ئايرىمىغان.

ھەنەپى مەزھەپ قارىشىدا، چوشقىدىن باشقا بارلىق ھايۋانلارنى پاك دەپ قارايدۇ.

شاپىئى مەزھەپ قارىشىدا، ئىت بىلەن چوشقىدىن باشقا بارلىق ھايۋانلارنى پاك دەپ قارايدۇ.

ھەنبەلى مەزھەپ قارىشىدا، ئىت، چوشقا، يىرتقۇچ ھايۋانلار ۋە يىرتقۇچ قۇشلار نىجىس، ئەمما بۇلاردىن باشقا ھايۋانلار پاك دەپ قارايدۇ.

ھەقىقەتەن يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ پاكلىقى ۋە نىجىسلىقىنى بىلدۈرىدىغان بىر قانچە ھەدىسلەر كەلگەن بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ بەزىسى زەئىپ ياكى ئۇنى دەلىل قىلىش دۇرۇس بولمايدۇ.

ئۇنىڭ پاك ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدىغان ئەڭ كۈچلۈك دەلىل: ئەسلىنى تۇتۇش ۋە مۈشۈككە قىياس قىلىشتۇر.

ئىبنى ئابدۇلبەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "مۈشۈك توغرىسىدا بايان قىلىنغان ھەدىستە، مۈشۈكنىڭ يىرتقۇچ ئىكەنلىكى، ئۆلۈك نەرسىنى يەيدىغانلىقى ئىسپاتلىنىش بىلەن ئۇنىڭ نىجىس ئەمەس ئىكەنلىكى بېكىتىلگەن. بۇ ھەرقانداق ھايات ھايۋاننىڭ نىجىس بولمايدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ". ["ئەتتەمھىد" 1-توم 336-بەت].

ئۇنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدىغان ئەڭ كۈچلۈك دەلىل:

1-پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۈشۈك يىرتقۇچلار تىپىدىن بولسىمۇ، ئۇنىڭ پاكىز ئىكەنلىكىگە ھۆكۈم قىلغان، ئىنسانلارغا بەك كۆپ ئارىلىشىدىغانلىقىنى بۇنىڭ سەۋەبى قىلغان.

بۇنىڭدىن: مۈشۈكتىن باشقا، كىشىلەر بىلەن قويۇق ئارىلاشمايدىغان يىرتقۇچلارنىڭ نىجىس ئىكەنلىكى چۈشىنىلىدۇ، ئەگەر ئۇنداق بولمىغان بولسا، ھۆكۈمدە مۈشۈك ۋە باشقا يىرتقۇچ ھايۋانلار ئوخشاشتۇر، بۇ سەۋەپنىڭ ھېچ بىر مەنىسى يوق.

2-ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن چۆلدىكى كۆلنىڭ سۈيى ۋە ئۇ كۆلگە يىرتقۇچ ھايۋانلارمۇ كىلىپ سۇ ئىچىدىغانلىقىنى بۇ سۇنىڭ ھۆكمىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى توغرىسىدا سورالغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دىگەن: «ئەگەر سۇ (ئىككى قۇلله) يەنى ئىككى يۈز لېتىردىن كۆپ بولسا نىجىس بولمايدۇ»، ھايۋانلارنىڭ ئۇ كۆلدىن سۇ ئىچىشى كۆلنىڭ سۈيىنى نىجىس قىلمايدىغان بولسا ئىدى، ئۇلار بۇ توغرىدا سورىمايتتى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇلارغا بەرگەن جاۋابىمۇ بۇ سۆزنىڭ مەنىسىدە بولمايتتى.

ئىبنى تۈركمانى مۇنداق دەيدۇ: "ھەدىسنىڭ كۆرۈنىشى يىرتقۇچلارنىڭ ئىچىپ ئاشقان سۈيىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ، ئەگەر ئۇنداق بولمىسا، بۇ شەرتنى قىلىشنىڭ پايدىسى بولمايدۇ، ئۇنى ئىككى قۇلله بىلەن بېكىتىش بىكار بولغان بولىدۇ".
["ئەلجەۋھەرۇن نەقى" 1-توم 250-بەت].
ئىمام نەۋەۋىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ ئىچىپ ئاشقان سۈيى نىجىس دىگەنلەر ھەدىستىن: "ئۇ كۆلگە يىرتقۇچ ھايۋانلار كىلىپ سۇ ئىچىدۇ" دىگەن بۇ سۆزنى دەلىل قىلىدۇ، بۇ سۆزدە ئۇنداق بىر ئۇقۇم يوق، چۈنكى يىرتقۇچلار سۇ ئىچكىلى كەلگەندە ئادەتتە ئەتراپقا سىيىدۇ ۋە تەرەت قىلىدۇ، كۆپ ۋاقىتلاردا ئۇلارنىڭ ئالدى-كەينى پۇتلىرى نىجاسەتتىن خالى بولالمايدۇ، ساھابىلارنىڭ سوئالى بۇنىڭ ئۈچۈن بولغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا ئومۇمى بىر قائىدىنى بايان قىلىپ: «سۇ ئىككى يۈز لېتىردىن زىيادە بولسا، ئۇ سۇغا نىجاسەت چۈشۈپ كەتسىمۇ نىجىس بولمايدۇ، چۆلدىكى كۆلنىڭ سۈيى ئادەتتە ئىككى يۈز لېتىردىن كەملەپ كەتمەيدۇ». ["ئىجاز پى شەرھى سۈنەن ئەبۇ داۋۇد"287-بەت].

ئۇبەيدۇللاھ مۇبارەك پورىمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشاش سۆزنى قىلغان: ئۇلار ئويلىغاندەك سۇ ئىككى يۈز لىتىرغا يەتسە نىجىس بولمايدۇ دېگەن ھەدىس يىرتقۇچلارنىڭ ئىچىپ ئاشقان سۇيىنىڭ نىجىس ئىكەنلىكىنى بىلدۈرمەيدۇ. سوئالنىڭ كېلىپ چىقىشى: ئادەتتە يىرتقۇچ ھايۋانلار سۇ ئىچكىلى كەلسە، كۆل ئەتراپىغا سىيىپ-چىچىپ سۇ ئىچىدۇ، ئالدى-ئارقا پۇتلىرى نىجاسەتتىن خالى بولماسلىقى مۇمكىن، بۇ سۇنىڭ ھۆكمى قانداق بولىدۇ دېمەكچى". ["مىرئاتۇل مەپاتىھ" 2-توم 185-بەت].

سەئۇدى ئەرەبىستان ئىلمى تەتقىقات، دىنى تەشۋىقات پەتىۋا كومىتېتى ئۇلىمالىرىمۇ يىرتقۇچلارنىڭ ئىچىپ ئاشقان سۇيى پاكىز بولىدۇ دېگەن قاراشنى تاللاپ مۇنداق دەيدۇ: كۈچلۈك قاراشتا: بۆرە، يىلپىز، شىر قاتارلىق يىرتقۇچ ھايۋانلار ۋە سا، بۈركۈت، قارچىغا قاتارلىق يىرتقۇچ قۇشلارنىڭ ئىچىپ ئاشقان سۇلىرى پاكىزدۇر، بۇ شەرئى دەلىللەرگىمۇ ئۇيغۇندۇر". ["شەيخ ئىبنى باز رىياسەتچىلىكىدىكى دائىمى كومىتېت پەتىۋاسى" 5-توم 380-بەت].

شۇنىڭدەك، ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھمۇ بۇ قاراشنى كۈچلەندۈرۈپ مۇنداق دەيدۇ: "توغرا بولغىنى ئۇلارنىڭ ئىچىپ ئاشقان سۇيىنىڭ پاكىز ئىكەنلىكىدۇر، چۈنكى بىز ئەگەر ئۇلارنىڭ ئىچىپ ئاشقان سۇيىنى نىجىس دېسەك، بۇ كىشىلەرگە نۇرغۇن قىيىنچىلىقلارنى كەلتۈرىدۇ، چۆلدىكى بەزى كۆللەرنىڭ سۇيى ئىككى يۈز لىتىرغا يەتمەيدۇ، يىرتقۇچ ھايۋانلار ۋە قۇشلار بۇ كۆلگە كېلىپ سۇ ئىچىدۇ، ئەگەر بىز بۇنى نىجىس دېسەك بۇنىڭ بىلەن كىشىلەرگە قىيىنچىلىق بولىدۇ. بىزگە مەلۇم بولىشچە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يولدا مۇشۇنداق كۆلنىڭ يېنىدىن ئۆتۈپ ئۇنىڭ سۈيىدە تاھارەت ئالغان". ["كاپىيغا يېزىلغان ئىلاۋە" 1-توم 41-بەت].

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دەلىللەرنىڭ خۇلاسىسى:

بارلىق ھايۋانلار ئۇنىڭ گۆشىنى يېگىلى بولسۇن ياكى بولمىسۇن، يىرتقۇچ بولسۇن ياكى ئادەتتىكى بولسۇن، قۇشلار بولسۇن ياكى ھاشارەتلەر بولسۇن ئۇلار ھايات بولغان ھالىتىدە پاكىز بولىدۇ، بۇنىڭدىن ئىت ۋە چوشقا ئىستىسنا قىلىنىدۇ، چۈنكى ئۇ ئىككىسى ھايات بولسۇن ياكى ئۆلۈك بولسۇن نىجىستۇر.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.